

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 69

ЛИПЕНЬ • JULI 2017 • Nr. 14 (2970)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

XI

ТОЙ, ЯКИЙ ОБ'ЯВИТЬ КІНЕЦЬ СВІТУ

2 серпня ми вшануємо одного з найбільших пророків Старого Завіту, святого Ілля. Його фольклорний образ часто згадується в численних народних звичаях та прикметах. Звісно ж, це звичайні забобони. Але що ми знаємо про нього справжнього? І що таке взагалі – бути пророком?

«...Візьміть, брати мої, за приклад страждання і довготерпіння пророків, які промовляли ім'ям Господнім» – закликає нас апостол Яків. Ісус Христос в Євангелії зауважує: «Правду кажіть: жоден пророк не приймається у Вітчизні своїй». І це – не випадково, адже саме пророки кажуть своєму народові іноді важку та неприємну правду в обличчя. І у відповідь часто отримують ненависть та неприйняття цих слів – адже хіба кожен з нас готовий прямо зараз, у відповідь на почуте, розпочати змінюватись на краще?

ІСТОРІЯ ЙОГО ЖИТТЯ

Святий пророк Ілля – один з найбільших пророків і перший незайманий дівственник Старого Завіту. Народився в Фесвії Галаадській в коліні Левіїному за 900 років до Втілення Бога Слова. Дане немовляті ім'я Ілля (фортеця Господня) визначило все

Giuseppe Angeli: «Вознесіння пророка Іллі живим на небеса», ліворуч пророк Елісей

його життя. З малих років він присвятив себе Єдиному Богу, оселився в пустелі і проводив життя в суворому пості, Богоміркуванні і молитві.

Покликаний до пророцтва служіння при ізраїльському царі Ахаві, пророк став полум'яним прихильником істинної віри. У той час ізраїльський народ відпав від віри своїх батьків, залишив Єдиного Бога і поклонявся язичницьким ідолам, шанування яких ввів нечестивий цар Єровоам. Особливо підтримувала ідолослужіння дружина царя Ахава, язичниця Єзавель. Поклоніння ідолу Ваалу призвело ізраїльтян до повного морального розкладання. Бачачи загибель свого народу, пророк Ілля став викривати царя Ахава в лукавстві, переконуючи його покаятися і повернутися до Істинного Бога. Цар не послухав його. Тоді пророк Ілля оголосив йому, що, в покарання три роки не буде ні дощу, ні роси на землі і посуха припиниться тільки за його молитвою.

І дійсно, затрималось Небо, настала посуха і голод по всій землі. Народ страждав від нестерпної спеки і голоду. Господь по Своему Милосерді, бачачи страждання людей, готовий був пощадити всіх і послати дощ на землю, але не хотів порушити слова пророка Іллі, який горів бажанням повернути серця ізраїльтян до покаяння.

Зберігаючи пророка Ілля від рук Єзавелі, Господь під час лиха послав його в таємне місце біля потоку Хораф. Хижим воронам Господь повелів приносити їжу пророку, вселяючи йому тим самим жалість до стражденного народу.

Коли потік Хораф висох, Господь послав пророка Ілля в Сарепту Сидонську до бідної вдови, яка страждала разом з дітьми в очікуванні голодної смерті. Вона приготувала йому калача з останньої жмені борошна і залишку масла.

▼ **Продовження на 2 стор.**

XI

САМОГУБСТВО «АДВОКАТА»

Одним необережним інтерв'ю глава польського зовнішньополітичного відомства Вітольд Ващиковський поставив під сумнів головний капітал польсько-українських відносин останніх 25 років. І цей головний капітал полягає навіть не в довірі та взаєморозумінні. Він полягає у відчутті реальності. Міністр закордонних справ через польське видання передає українцям послання нинішнього польського керівництва: «З Бандерою до Європи не ввійдете». Гучне, красиве і безглузде гасло.

Я не буду полемізувати з високопоставленим дипломатом щодо оцінки історичної ролі Степана Бандери – це завдання насамперед істориків, а не політиків і публі-

цистів. Мене в куди більшій мірі цікавить український похід в Європу.

Угода про асоціацію з Європейським Союзом, яка була підписана три роки тому, почне діяти в пов-

ному обсязі тільки восени поточного року. Попереду у нашої країни – роки її виконання. Необхідно провести цілий ряд важливих реформ, домогтися відновлення територіальної цілісності країни, виконати копенгагенські критерії, отримати перспективу членства. Для всього цього потрібен не рік, не два і не десять. Ніхто не знає, яким буде в цей час Європейський Союз. Ніхто не знає, чи буде Польща членом цього об'єднання.

▼ **Продовження на 5 стор.**

Львів, Личаківський цвинтар, наші дні: українські вояки, які полягли в АТО

ТОЙ, ЯКИЙ ОБ'ЯВИТЬ
КІНЕЦЬ СВІТУ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Тоді за молитвою пророка Ілля борошно та олія з тих пір не виснажувалися в будинку вдови протягом усього голоду. Силою своєї молитви великий пророк створив інше диво – воскресив померлого сина цієї вдови.

По закінченні трьох років посухи Милосердний Господь послав пророка до царя Ахава для припинення лиха. Пророк Ілля повелів зібрати на гору Кармель усього Ізраїля, та жерців Ваала. Коли народ зібрався, пророк Ілля запропонував спорудити два жертovníки: один – від жерців Ваала, інший – від пророка Іллі для служіння Істинному Богу. «На який з них спаде вогонь з Неба, той буде зазначенням, чий Бог істинний, – сказав пророк Ілля, – і всі повинні будуть вклонитися Йому, а не визнають Його – будуть віддані смерті».

Першими приступили до жертви жерці Ваала: вони волали до ідола з ранку до вечора, але марно – Небо мовчало. До вечора святий пророк Ілля спорудив свій жертovníк із 12-ти каменів, за числом колін Ізраїлевих, поклав жертву на дрова, наказав викопати навколо жертovníка рів і повелів поливати жертву і дрова водою. Коли рів наповнився водою, полум'яний пророк звернувся до Бога з гарячою молитвою й благанням, щоб Господь послав з Неба вогонь для напоумлення ізраїльських людей. З Неба зійшов вогонь і попалив жертву, дрова, каміння і навіть води. Народ упав на землю, волаючи: «Воістину Господь є Бог Єдиний і немає іншого Бога, крім Нього!». Тоді пророк Ілля повбивав усіх священників Ваалових і став молитися про дарування дощу. За його молитвою Небо розкрилося і випав рясний дощ, що напоїв спраглу землю.

Цар Ахав усвідомив свою помилку і оплакав гріхи,

але дружина його Єзавель погрозувала вбити пророка Божого. Пророк Ілля утік в царство Юдейське і, засмучений своїм безсиллям викоринити ідолопоклонство, просив у Бога собі смерті. Йому постав Ангел Господній, зміцнив його їжею і наказав йти в далеку дорогу. Сорок днів і ночей йшов пророк Ілля і, дійшовши до гори Хорив, оселився в печері. Тут після грізної бурі, землетрусу і полум'я Господь з'явився «в тихому вітрі» і відкрив зажуреному пророку, що Він зберіг сім тисяч вірних рабів, які не вклонились Ваалу.

Господь наказав пророку Іллі помазати (посвятити) на пророче служіння Єлісея. За свою полум'яну ревність про Славу Божу пророк Ілля був узятий на Небо живим у вогненній колісниці. Пророк Єлісей став свідком сходження пророка Іллі на Небо у вогненній колісниці і отримав разом з його кинутим плащем дар пророчого духу вдвічі більший, ніж мав пророк Ілля.

За переданням, саме з'явлення пророка Іллі стане ознакою близького кінця світу та Другого Пришестя Христа: адже Ілля мусить вийти перед цим на проповідь та прийняти тілесну смерть від слуг антихриста. Нам варто наслідувати в Іллі дивовижну силу його віри та полум'яну ревність, за яку цього пророка було взято на небо живим у вогненній колісниці.

ІЛЛЯ І УКРАЇНА

Пророк Божий Ілля поклав життя на боротьбу з ідолопоклонством власного народу. Його шанування у Церкві Христовій ніколи не припинялося. Перша церква, побудована в Києві при князеві Ігореві, була в ім'я пророка Іллі. Після Хрещення свята рівноапостольна княгиня Ольга побудувала храм пророка Іллі у себе на батьківщині, в селі Вибути. Іконописна традиція зображає пророка Іллю, який возноситься на колісниці з вогненними колесами,

яка оточена з усіх сторін полум'ям і запряжена крилатими кіннями.

А ще – нам потрібно більше звертатися до нього з молитвою – бо свого часу Ілля явився народові саме в період розділення і духовного поневолення свого народу та спромігся його об'єднати.

У християнську епоху на день Іллі і протягом тижня після нього здійснювались хресні ходи до Іллінської церкви з молебнями про дощ або ясну погоду. Іллю в народі сприймали як посередника між небом і землею. За переказами, він спроможний передікати засуху і в той же час молитвами викликати дощові хмари. Звідси в народній уяві Ілля постає як грізний, суворий, жорстокий, але водночас і щедрий святий.

Подано за: «Ближче до Бога», «Православ'є в Україні», інтернетсторінка Надвірнянського деканату УГКЦ

ХТ

ПРОРОК ІЛЛЯ І ЦІЛЬ МОЛИТВИ

Пророк Ілля вчить нас бути поборниками правди. На це звернув увагу Бенедикт XVI, представляючи цю старозавітну постать в рамках циклу повчань, присвячених християнській молитві. Промовляючи до паломників з усього світу, які 15 червня 2011 року зібралися на площі Святого Петра у Ватикані, Папа вказав на приклад пророка Іллі, який на горі Кармель молив Бога за навернення свого народу.

Святіший Отець розповів, що в часах, коли жив пророк Ілля, ізраїльський народ переживав занепад віри, намагаючись поєднати віру в Єдиного Бога з культом ідола Ваала. Щоб викрити облудність такого наставлення, пророк збирає народ на горі Кармель і ставить перед необхідністю зробити вибір: «Коли Господь є Бог, ходіть за ним; коли ж це Ваал – ходіть за ним», – читаємо у Книзі Царів. Але він не залишає люд самим в такій відповідальній хвилині. Щоб знайти істину, він пропонує, щоб жерці Ваала приготували жертву, і щоб молилися за те, щоб зійшов вогонь і її спалив. «Так, – сказав Бенедикт XVI, – розпочалося протистояння між двома зовсім різними способами звертатися до Бога та молитися».

Пророки Ваала починають танцювати, викрикувати, калічити свої тіла. Вони розраховують на самих себе

і на свої здібності, щоб змусити свого божка дати їм відповідь. «Таким чином, – сказав Папа, – об'являється облудна дійсність ідола: людина його уявляє як щось, чим вона володіє, чим можна керувати власними силами (...), замість того, щоб відкривати людське серце на Іншого, на вивольюючі стосунки, що дозволяють вийти з тісного простору власного егоїзму до виміру любові та взаємного дару, поклоніння ідолу закриває людину в виключному та безнадійному шуканні себе самої».

Іншою є поведінка пророка Іллі. Він закликає народ наблизитися, вчиняючи його учасником своєї молитви. Далі він споруджує вівтар, взявши 12 каменів, як символ 12-ти колін Ізраїля, щоб пригадати народові Божі діла щодо нього. Той народ, який, здавалося, забув про своє походження та привілейовані стосунки з Господом, тепер є, немов-

би, покликаним по-імені. Ілля просить, щоб об'явилася Господня істина, і щоб Господь втрутився, щоб повернути Свій народ, щоб він пізнав, Ким насправді є його Бог та зробив остаточний вибір. «Ілля, своїм заступництвом, просить у Бога те, що Сам Бог прагне зробити, об'явитися у повноті Свого милосердя, вірним своїй дійсності буття Господом життя, Який прощає, навіртає, перемінює», – зазначив Святіший Отець, пригадуючи, що згадана біблійна подія закінчилася тим, що з неба зійшов вогонь, який спалив жертву Іллі. Народ вже

Іллінська церква – архітектурна пам'ятка українського бароко у с. Суботів на Черкащині. Вона збудована у 1653-му році за наказом Б. Хмельницького. У 1657-му році тут було й поховано Гетьмана. У 1845-му році до Суботова приїхав Тарас Шевченко. Зберігся його малюнок Іллінської церкви з підписом «Богданова церква». За советських часів в церкві був склад, потім клуб. (stzshkamu.com)

не має сумнівів, бо «Боже милосердя вийшло назустріч його слабкості».

Папа відзначив, що ця подія, по-перше, ще раз пригадує нам про першу заповідь: поклонятися єдиному Богу, а по-друге, навчає, що першочерговим завданням молитви є навернення. Там, де зникає Бог, людина потрапляє в рабство ідолопоклонства, як це нам у наш час показали тоталітарні режими,

або те, як різні форми нігілізму вчиняють людину залежною від ідеологій. Натомість, справжнє поклоніння Богові означає віддати себе Йому та людям. «Очевидно, – сказав на завершення Бенедикт XVI, – Божий вогонь, вогонь любові обпікає, перемінює, очищає, але саме так не руйнує, а радше, творить істину про наше життя, наново створює наше серце».

Радіо Ватикан

ЦЕРКВА І ПРОБЛЕМА ПЕДОФІЛІЇ

У зв'язку з виїздом кардинала Джорджа Пелла до рідної Австралії, де він має скласти зізнання з огляду на висунуті йому звинувачення співучасті у випадках педофілії, надаємо перегляд стратегії Вселенської Церкви у боротьбі з цим явищем та процедур, запроваджених за останні 15 років Апостольським Престолом.

Католицька Церква вже має чітко випрацьовані норми реагування щодо духовенства, яке припустилося злочину педофілії. Над їх дотриманням чуває Конгрегація віровчення. Подібні процедури, які беруть до уваги державні законодавства, постають також на вимогу Апостольського Престолу і в помісних Церквах. Справи педофілії вирішуються за принципом «нульової толерантності». Також останніми роками зменшилися розміри самого цього явища.

Особливо сильна хвиля випадків сексуального зловживання з боку духовенства була у США. Там же вони найраніше (у 1980-х) вийшли на яв. Як проти конкретних священників, так і проти їхніх настоятелів проваджено процеси, в яких жертвам присуджувалися величезні відшкодування, що на сьогодні вже перевищили 2,2 млрд доларів. Необхідність виплатити такі величезні компенсації привела деякі дієцезії до банкрутства. За період 1950–2002 років говориться про сексуальні контакти з понад 10 тисячами неповнолітніх. У цьому були звинувачені 4 392 священники зі 110 тисяч духовних, які в цей час жили у США. Однак власне педофілії, тобто сексуальних зловживань щодо дітей до часу дозрівання, стосувалося менш ніж 5% справ. Кардинал Бернард Лоу, якого звинуватили у затушовуванні цих справ, був відкликаний з посади архієпископа Бостона; також це зачепило кількох ординаріїв інших дієцезій.

У Європі найбільшу проблему з педофілією серед духовенства занотовано в Ірландії, де у з'ясування цих справ включилася місцева влада, готуючи незалежні від Церкви рапорти. Меншою

С-на: Laura Makabresku

мірою, хоча також болісно, це зачепило Німеччину, Австрію та Голландію, а також Бельгію, де постала парламентська комісія для дослідження випадків педофілії. Значно менш чисельні випадки відзначено у Франції, Канаді (відставка єпископа, який переглядав дитячу порнографію) і Австралії, а також нечисленні окремі – у Польщі та Мексиці.

З донесень преси, однак, можна робити висновок, що педофілія це майже загальне явище серед духовенства, а «кожний священник винен у тому, в чому його звинувачують, без огляду на те, чи це доведено в суді». Звернімося до фактів.

ЧАСТИНА ВІДСОТКА

З 2001 року Конгрегація віровчення виконує роль трибуналу, що займається сексуальними злочинами духовенства щодо осіб, молодших за 18 років. Нинішній промотор справедливості (прокурор) у Конгрегації, прелат Чарльз Шіклуна, повідомив, що з-посеред близько 3000 випадків, які потрапили на розгляд Конгрегації за 2001–2010 роки, «у 60% випадків ідеться про акти ефебофілії, тобто пов'язаних із сексуальним потягом до молоді своєї ж статі; 30%

стосується випадків гетеросексуальних, а 10% – це акти педофілії, тобто викликані статевим потягом до незрілих дітей». Підтверджених випадків серед священників, таким чином, було сумарно близько 300.

У травні 2014 р. постійний спостерігач Апостольського Престолу при бюро ООН у Женеві архієпископ Сільвано Томазі представив найновіші дані, з яких випливало, що у 2004–2013 роках до Конгрегації віровчення було зголошено 3 420 випадків педофілії серед духовенства, які сталися переважно в період 1950–70-х років. Беручи до уваги типологію, представлену прелатом Шіклуною, справжніх випадків педофілії було би близько 350.

Як ці дані співвідносяться із загальною кількістю священників у світі? На 2013 рік їх налічувалося понад 415 тисяч. Із цього випливає, що педофілії у точному її розумінні припускалися 0,07–0,08% католицьких священників (тобто 7–8 на 10 тисяч). Насправді ж треба цю частку відсотка ще зменшити, беручи до уваги, що випадки, які розглядає Конгрегація, стосувалися скоєного 50 років тому.

▼ Продовження на 4 стор.

НАПРЯМОК – НАТО

Президент П. Порошенко підписав закон про поглиблення співпраці з НАТО з метою набуття членства в Альянсі. «Відтепер курс України на вступ до НАТО чітко визначений як один із ключових чинників державної політики України», стверджує Порошенко на своїй сторінці у Фейсбукці. Зазначений законопроект Верховна Рада ухвалила 8 червня. («Збруч»)

СКАРБ ЧАСІВ ПЕТЛЮРИ

В Кракові знайдена скриня з історичними скарбами часів Української Народної Республіки. Банкноти, печатки, матриці, листи, документи і інші речі під час війни потрапили до Національного Архіву. Матеріали стосуються періоду 1917–1922 років. Скриня потрапила до Польщі під час II світової. Разом з нею знаходиться збірка актів уряду УНР Симона Петлюри, які 1942 року вивіз з України Гайнц Герінг. («Monitor Info»)

ГАЗ – НАДІЯ НА САМОДОСТАТНІСТЬ

Компанія «Нафтогаз України» за останнє півріччя на 3% збільшила видобуток газу, стверджує її комерційний директор Юрій Вітренко. За його словами, це хороший показник, зважаючи на те, що останніми роками видобуток лише падав. «Ми прогнозуємо пришвидшення темпів зростання і ми вважаємо, якщо все буде зроблено, як ми пропонуємо, то вже за три роки Україна взагалі не буде імпортувати газ. Ми будемо видобувати стільки, скільки споживаємо». У квітні цього року у компанії повідомили, що Україна вже 500 днів не імпортує газ з Росії. (Радіо Свобода)

З БАНДЕРОЮ ДО ЄВРОПИ...

У МЗС України заявили про некоректність висловлювань міністра закордонних справ Польщі Вітольда Вашиковського щодо Донбасу та постаті Степана Бандери. У зв'язку з тим був викликаний посол Польщі Ян Пекло. «У ході зустрічі польському дипломату було наголошено, що в Україні з розчаруванням сприйняли висловлювання глави зовнішньополітичного відомства Польщі стосовно нашої держави. Звернено увагу на некоректність його висловлювань стосовно ситуації на сході України». У відомстві зазначили, що український народ платить надзвичайно велику ціну за незалежність, цивілізаційний вибір розвитку, а також за те, щоб не допустити на територію Польщі та інших країн ЄС російські війська. «Привернуто також увагу до необхідності більш стриманого підходу польського політикуму до чутливих історичних питань». Нагадаємо, Вашиковський в інтерв'ю виданню «wPolityse» зокрема заявив, що Польща виступить проти вступу України до Європейського союзу, якщо не будуть вирішені історичні питання. «Наше послання дуже ясне: з Бандерою до Європи не увійдете.» (Еспресо, А.Ф., Укрінформ)

ДОГОВІР ПРО ПРИЄДНАННЯ ДО ЕНЕРГОСИСТЕМИ ЄВРОПИ

Національний системний оператор магістральних мереж НЕК «Укренерго» підписав договір про умови приєднання України до європейської енергосистеми. Про це повідомив директор з комунікацій «Укренерго» Михайло Бно-Айріян. «Попереду багато роботи, але тепер наша мета на євроінтеграцію закріплена в чіткій угоді з чіткими дедлайнами». Раніше повідомлялося, що договір буде діяти до 2025 року. Протягом цього часу Україна повинна виконати зобов'язання та привести енергосистему у відповідність з європейськими стандартами. Потім ще рік енергосистема повинна продемонструвати стабільну роботу в ізольованому від Росії та Білорусі режимі, з якими нині вона з'єднана. (РБК-Україна)

30 ТИСЯЧ ОКУПАНТІВ

Чисельність вояків регулярних військ Росії, які перебувають на окупованих територіях України, на сьогодні перевищує 30 тисяч осіб, включаючи компонент, який розгорнутий в Криму, про це повідомив начальник Генерального штабу Збройних сил України Віктор Муженко. Він зазначив, що управління угрупованнями терористів на окупованих територіях Донбасу здійснюється командуванням РФ. «На теперішній час на окупованих територіях Донецької та Луганської областей створені і розгорнуті 1 та 2 армійські корпуси чисельністю понад 30 тис. осіб, управління якими здійснюється новоствореною 8 загальновійськовою армією Південного військового округу РФ». Як додав Муженко, на потреби цих військових угруповань Росія щомісяця постачає 5 тис. тонн пального та 500 тис. боєприпасів. (5 Канал)

ЦЕРКВА І ПРОБЛЕМА ПЕДОФІЛІЇ

▼ Продовження. Початок на 3 стор.

Тому відношення треба вираховувати виходячи з загального числа всіх католицьких священників, які жили протягом останнього півстоліття, а їх було очевидно більше, ніж нинішніх 415 тисяч. Багато хто з них уже не живе і їх нинішня статистика не враховує.

Окрім того, останніми роками явище педофілії серед духовенства «зазнало виразної редукції». У 2007–2009 роках середнє число

звинувачень зголошуваних до Конгрегації становило близько 250, із чого аж 223 (2009 року) – зі США. Багато країн заявляють про один або два випадки, сказав прелат Шіклуна.

ЗАМІТАННЯ ПІД КИЛИМ?

Наступний закид у цій делікатній справі – «замітання» таких випадків під килим, аби не псувати образу Церкви. Правда така, що у багатьох дієцезіях, особливо у Штатах та Ірландії, так робили в минулому. Коли ж ця практика виявилася, папа усунув з правління

кількох єпископів у цих країнах. У Франції один з єпископів постав перед судом 2001 року за те, що, знаючи про сексуальні злочини підлеглого священника, не повідомив про це правосуддя. Єпископа визнали винним у справі педофілії та призначили йому покаранням три місяці арешту.

Потрібно пам'ятати, що в багатьох країнах, особливо англосаксонських, світське законодавство зобов'язує кожного зголосити в органи правосуддя випадок педофілії, що став йому відомий. Проблема з'являється

тоді, коли про зловживання свого підлеглого настоятель дізнається на сповіді. У світлі канонічного права, він зобов'язаний мовчати. Але може схилити каюника добровільно здатися у руки правосуддя. Таку процедуру ухвалили французькі єпископи: бувало, що сам ординарій супроводжував звинуваченого у педофілії під час візиту до прокуратури. Поза короткими нотатками на кілька речень про такі події, світські медіа більше цими випадками не цікавилися, і це не стало сенсацією. Однак якщо закон

не велить церковному настоятелю доносити на свого священника, то Конгрегація заохочує жертви, аби самі зголошували такі злочини.

Варто не забувати, що саме звинувачення ще не означає провини. Наше законодавство все збудоване на презумпції невинності, доки суд не оголосить інакше. Тому єпископи і настоятелі ніколи не поспішали з дисциплінарними рішеннями стосовно своїх звинувачених підвладних, доки не лунали вироки на законних підставах.

CREDO (текст скорочено)

ХІ

МОВНА КОНЦЕПЦІЯ ШЕВЕЛЬОВА

Сьогодні мало не кожен українець знає про те, що на початку ХХ ст. найвизначніший історик України Михайло Грушевський здійснив прорив в історіографії, сформулювавши модерну концепцію історії нашого народу. У найзагальніших обрисах процес, який довів до того, можна накреслити так.

новича підтвердили неповторний характер нашої історії, дослідивши маси архівних документів.

І нарешті злам у еволюції історичного мислення про Україну здійснила праця студента Антоновича – Михайла Грушевського. Вважаючи суб'єктом історії народ, а не державні утворення чи владні династії, Грушевський сформулював і ретельно обґрунтував на базі історичних джерел схему незалежного історичного розвитку українців і задокументував тяглість нашої історії, незалежно від того, в межах яких держав українцям випадало жити. Його висновки підтвердили згодом інші історики, і сьогодні лиш безграмотна або свідомо упереджена, політично мотивована людина бралася б заперечувати існування українців як самобутнього історичного народу.

Та чи багато українців, навіть добре освічених, знає про те, що в ХХ ст. мав місце ще один, не менш фундаментальний і революційний злам

в науці про нашу спадщину? У галузі мовознавства: в студіях походження і розвитку української мови.

В ХІХ столітті, а то й пізніше, прихильники імперської російської ідеології без жодних наукових виправдань заявляли, що жодної української мови «нема, ніколи не було, і бути не може», називаючи нашу мову «наречієм» російської. Після глибоких студій української мови десятками визначних мовознавців сьогодні, знову таки, на подібні твердження могла б спромогтися лише людина зовсім безграмотна або цинічний політичний спекулянт.

Та однак питання історичного походження нашої мови досі асоціюється із застарілими уявленнями. Навіть українські вчені найчастіше дотримуються сформульованої росіянами теорії про нероздільну єдність трьох східнослов'янських мов та їхні корені у, мовляв, одній спільній древньоруській мові. Цю теорію автоматично еднають з імперським твердженням про нероздільно спільне історичне походження росіян, українців і білорусів, і про Київську Русь як, мовляв, «колиску трьох братніх народів».

А проте видана у 1979 році в Нью-Йорку фундаментальна студія «A Historical Phonology of the Ukrainian Language» професора Колумбійського університету Юрія Шевельова ерудовано і високопрофесійно заперечує оту «общеруську» схему історичного і мовного минулого. Подібно, як колись праці Грушевського в історіографії, книга Шевельова – це переломна точка у слов'янському мовознавстві. Адже вона доказує окремішність процесів формування української

і російської мов у ранніх стадіях розвитку, заперечуючи гіпотезу про існування однієї спільної древньоруської мови.

Є кілька об'єктивних причин на те, чому праця Шевельова ще досі не здобула широкого резонансу і не змінила загальної суспільної думки. На відміну від праць Грушевського, які, як більшість історичних студій, є доволі легко зрозумілими пересічному читачеві, книжка Шевельова, як більшість фахових праць з історичного мовознавства, з огляду на наукову методологію вельми складна і зрозуміла в усіх аспектах лише спеціалістам. Кількість фахових спеціалістів з історії слов'янських мов на Заході дуже мала, а більшість з них – це мовознавці-русисти, які дотримуються традиційних імперських поглядів і які здебільшого зустріли відкриття Шевельова розгубленим мовчанням. В Україні книга була заборонена, і щойно в 2002 році вийшов у Харкові її україномовний переклад.

Без тиску суспільства, для якого докази Шевельова є незрозумілими, ця нова концепція дуже помалу виборює собі місце в українській науці, бо доводиться долати опір старої гвардії мовознавців, відданих завченим теоріям. Але долає вона опір неблаганно і одного дня обов'язково стане наріжним каменем нового українського мовознавства.

Теж не без перешкод проникла в інтелектуальний простір України блискуча есеїстика і літературна критика Шевельова, написана під псевдонімом Юрій Шерех. Попри ерудицію і високий інтелектуальний рівень його писань, в 1990-их роках

процес їхнього поширення і належного визнання в Україні блокував патріарх українських соцреалістів Олесь Гончар, колишній студент Шевельова, який не міг простити давньому вчителю, що той критично оцінював його романи, які під небеса підносила партійна критика. Щойно в 1998 році вийшло в Харкові видання вибраних есеїв Шереха-Шевельова. Про складність процесу повернення його спадщини в Україну можна довідатися, між іншими, з книжки Оксани Забужко «Вибране листування на тлі доби».

Надзвичайний вклад Шевельова в українську науку і культуру цікавий ще й тим, що за етнічним походженням Шевельов не українець. Він один з дуже цікавої групи українських німців, які в 1920-их роках, покинувши російськомовне середовище, стали відданими патріотами української культури. Серед найвідоміших були авангардист Майк Йогансен і поет неокласик Освальд Бурггард, відомий під псевдонімом Юрій Клен. Щиро рекомендую вам дуже цікаві мемуари Шевельова «Я – мене – мені (і довкруги)», з яких можна довідатися, між іншими, як німець за походженням і син царського генерала став відданим патріотом України і одним з найвизначніших наших інтелектуалів ХХ ст. А великий вплив на формування світогляду молодого Шевельова мав найбільший геній українського театру, Лесь Курбас, який у 1925 році переїхав з театром «Березіль» до рідного Шевельову Харкова.

Марко Роберт Стех, подано за ЗІК на основі однієї з передач циклу «Очима культури»

САМОГУБСТВО

«АДВОКАТА»

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Ніхто не знає, чи захоче подавати тоді заявку до Європейського Союзу Україна. Все це – питання віддаленого майбутнього. Тому ясно, що ультиматум, який стосується цього віддаленого майбутнього – цілковита нісенітниця. Одне я можу гарантувати Вітольду Ващюковському з усією ясністю: в момент, коли Україна постукає в двері Європейського Союзу, він вже не буде міністром закордонних справ Польщі. Майбутнє польсько-українських відносин стануть тоді визначати люди, які зараз можуть ще знаходитися на студентських і шкільних лавах.

Ще більш вражаючим є приклад, який міністр закордонних справ Польщі наводить як позитивний приклад тиску на суверенну державу – поведінку Греції

по відношенню до Республіки Македонії. Небажання Греції визнавати назву сусідньої країни і блокування вступу Македонії в НАТО призвели до негативних наслідків для самого альянсу через зростаючий вплив Росії в регіоні і дестабілізацію ситуації в Македонії. Але ставлення Греції до Македонії призвело до негативних наслідків і для самих Афін. Греція втратила шанс стати регіональним лідером. У Скоп'є ніколи не сподівалися на підтримку сусідньої країни і тому постійно зверталися до інших гравців. Раніше – до головного конкурента Греції в регіоні, Туреччини. Потім – до Росії. І врешті-решт вже сама Греція почала грати за російськими правилами у визначенні перспектив своєї енергетичної політики. Чи це не яскравий приклад перетворення з суб'єкта на об'єкт?

Ми в Україні – на відміну від македонців, які не дові-

ряли грекам – з першого дня проголошення незалежності країни – довіряли полякам і мали для цього всі підстави. Але те, що ми спостерігаємо зараз – це справжнє самогубство «адвоката» України. Тому що Україна зацікавлена в підтримці Польщі не менше, ніж сама Польща зацікавлена підтримувати Україну. Наша країна – це саме та держава, яка відокремлює (і захищає) Польщу від Росії. Наша країна – це саме та держава, співпраця з якою дозволяє Польщі хоча б теоретично претендувати на роль регіонального лідера в умовах, коли велика частина її сусідів схиляється до особливих відносин з Кремлем. Не буде Польща підтримувати Україну – і вона, подібно до Греції, перетвориться із суб'єкта в об'єкт. А Україна змушена буде шукати собі інших «адвокатів» – і, не сумніваюся, знайде їх.

Я завжди вважав, що нас і поляків об'єднують спільні

цінності. Загальне розуміння демократії, свободи слова, прав людини, Європи. Що українці можуть вчитися свободі на прикладі «Солідарності» точно так, як поляки – на прикладі українських Майданів. Але з інтерв'ю глави польського зовнішньополітичного відомства я дізнався, що нас і поляків поділяють питання історичної пам'яті, а ось між Польщею та Білоруссю «немає ідеологічної війни». Я не дочув? У Польщі немає жодних ідеологічних проблем з країною, в якій панує авторитарний режим, в якій немає чесних виборів, вільної преси, вільного ринку? З країною, яка розгромила незалежні організації білоруських поляків? З країною, яка допустила на свої кордони з Польщею російські війська?

У Польщі проблеми з Україною – країною, громадяни якої заплатили кров'ю за всі ці цінності? І які своєю відвагою не допустили на українські кор-

дони з Польщею російські війська. Може, я чогось не розумію? Може, я наївний – саме так, з панською недбалістю характеризує польський міністр українців в своєму інтерв'ю. Ні, пане міністре. Ми не наївні. Ми точно знаємо, що Європа не виграє конфлікт з Росією за нас – просто тому, що європейці не хочуть воювати і гинути поруч з нами. І поляки теж не хочуть. Я не збираюся їх за це звинувачувати. Я просто хочу нагадати вам, що поки ви і ваші співрозмовники спілкувалися в затишному кабінеті, ще кілька моїх «наївних» співвітчизників могло загинути на лінії розмежування. За Україну. За нашу і вашу свободу. За безпеку і майбутнє Польщі. Саме тому підтримка нашої країни – не тільки в наших, але перш за все в ваших інтересах. А відмова від такої підтримки – це не зрада України. Це зрада Польщі.

Віталій Портников,
Espresso.tv

XII

ПРЕМІЯ ім. ГЕРОЯ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Волонтерство, здатність до емпатії, безкорисливі зусилля «заради ідеї» – це, певно, і є ті цінності «Європи здорової людини», до яких слід прагнути і які почали ставати трендом в Україні. Один із яскравих їх носіїв – Гуннар Суханек, доктор Дрезденського технічного університету. Здавалося б, «оссі», східний німець із тісними контактами в Росії – але великий прихильник України, який допомагає повсталій нації «не словом, а ділом» ще з 2013 року.

Громадянин Німеччини, Суханек, на Майдані не був, але стежив за подіями та надавав інформаційну підтримку. Коли йдеться про загиблих учасників Революції Гідності, його голос тремтить. Пан Гуннар вже третій рік поспіль вручає засновану ним самим премію ім. Героя Небесної Сотні Ігоря Костенка за найкращу магістерську роботу з телекомунікацій, радіоелектроніки та електронної техніки. Німецький науковець став першим, хто почав вшановувати загиблих майданівців у такий спосіб.

Побратими виносять тіло Ігоря Костенка від Жовтневого палацу. С-на: Микола Василечко

ОБРАВ ІГОРЯ КОСТЕНКА ЯК «СВОГО» ГЕРОЯ МАЙДАНУ

— Я співробітник Дрезденського технічного університету, кандидат фізико-математичних наук, працюю в Інституті електроніки твердого тіла, читаю лекції, проводжу заняття, веду наукову діяльність. Навчався в Радянському Союзі (в Петербурзі) – з 1974 до 1984 року. Після повернення в Німеччину почав працювати в технічному університеті.

У зв'язку з тим, що я добре знаю російську, маю багато російськомовних друзів. Я приїздив до Києва, познайомився з Україною. В мене є багато друзів в інших містах України, з котрими часто переписуюся.

► Чим зумовлений ваш інтерес до подій Революції Гідності?

Гуннар Суханек: Ми ж у Східній Німеччині щось аналогічне проходили в 1989 році, коли в нас була мирна революція. Я тоді також був в опозиції до влади. Ми тоді

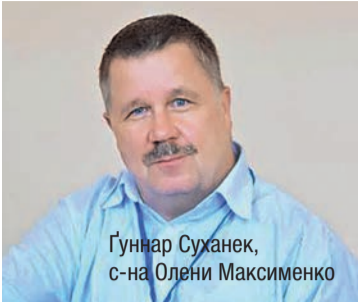
не могли передбачити, чим це скінчиться. Я, наприклад, знаю, що в ніч на 9 жовтня 1989 року танки виїхали з-під Берліна, але хтось їх зупиняв перед тим, як вони увійшли в Дрезден.

Стежив за першим Майданом... А коли почався другий, я разом із друзями в Києві був у складі інформаційної групи підтримки Майдану. Друзі надсилали мені фото з Майдану, і я їх поширював у Німеччині, писав до міністерства закордонних справ ФРН...

Потім – 2014 рік. Друзі розповідали, як бабці їздили до Польщі, купували там три нещасних бронжилети, вдягали їх на себе в автобусах і пояснювали на митниці, що це саме те, що потрібно для роботи в саду. Реально, були такі випадки! Збирали гроші на тепловізори й інше спорядження, щоб хлопці хоч чимось могли воювати...

► І як у вас виникла ідея підтримати Україну стипендією для магістрів?

▼ Продовження на 6 стор.

Гуннар Суханек,
с-на Олени Максименко

Гуннар Суханек: У мене вік уже не той, і вояка з мене поганий... І гроші коли в Україну надсилаєш, не завжди знаєш, куди вони потраплять. Тож я вирішив займатися чимсь, що я знаю. А це – наука. Виникла ідея підтримати молодь у науці і присвятити це до Майдану. Я попросив українських друзів надати всю інформацію про Небесну Сотню, поглянув її і зробив вибір. Зі всіх історій, що я продивився – це близько ста осіб – студент Ігор Костенко мені здався таким, що найбільше подавав приклад. Я це прізвище вже чув. Читав Вікіпедію, тож обрав Ігоря як «свого» героя (10 серпня 2014 засновник Вікіпедії Джиммі Вейлз оголосив загиблого на Майдані дописувача Вікіпедії Костенка «вікіпедистом року» – «Н»). І зробив відповідну пропозицію – написав директорів університету у Львові на День незалежності 24 серпня 2014 року. Потім ще довго воював з бюрократією: всілякі положення, наради тощо. Думав, як це подати – до того не було такого, щоб премію давали саме магістрам.

► **Розкажіть про конкурс та умови участі в ньому.**

Гуннар Суханек: Мені хотілося, щоб студенти могли дуже просто взяти участь у конкурсі, без усіляких зайвих паперів. Документи, які можна подавати, – це магістерська робота у PDF – така як вона є, нічого не викреслюючи, і резюме англійською мовою. Чому саме так? Це для того, щоб люди навчилися писати резюме! Я не оцінюю якість резюме при оцінці роботи, я просто дивлюся, як вони вирішували цю задачу. Більш вдало чи менш вдало, але коли ти хочеш якусь влаштуватися в Європі, тобі резюме потрібно.

ПРЕМІЯ ІМ. ГЕРОЯ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

► **Продовження. Початок на 5 стор.**

Премія має завжди присвоюватися 20 лютого (день смерті Ігоря – «Н») за попередній рік – це добре узгоджується із захистом магістерських робіт, котрі починають робити з 1 вересня і до лютого. Комісія Політеху обирає три найдостойніші роботи, а я потім із друзями-фахівцями обираю остаточного переможця. Хоча я й не розмовляю українською, але читати я можу, тож сам прочитую та оцінюю роботи. Але при цьому я все одно запитую думки спеціалістів – у мене велика кількість українських друзів, котрі мене завжди підтримують у цьому, яким я завжди можу прислати роботу і спитати, «що ти про це думаєш?». І в університеті є україномовні фахівці, які допомагають. А потім я одноосібно обираю ту роботу, яку цей «клуб спеціалістів» вважає найкращою.

► **Скільки вже було переможців, і що саме вони отримують як винагороду?**

Гуннар Суханек: Досі було трьох переможців. Премія присвоювалася за 2014 рік, 2015-й і 2016-й. А 1 вересня розпочинається конкурс на кращу роботу 2017-го року. Я влаштував цей конкурс за зразком, що діє у нас в університеті: там є чимало таких премій, від усіляких кампаній і т. ін.: присвоюється сертифікат закладу плюс грошовий приз. У нашому випадку присвоюється сертифікат Львівського політеху, а грошовий приз складає 500 євро.

► **Чи спілкувалися ви особисто з переможцями, чи стежите за їхнім подальшим шляхом?**

Гуннар Суханек: Поки я не мав можливості познайомитися з переможцями особисто, але я простежу, яка їхня доля. Мені намагалися вказувати, мовляв, а чи не легше для аспірантів зробити це. Я казав – ні, Ігор був студентом, тож я хочу, щоб премія була для студентів. Для першої роботи, котру студент самостійно пише.

Моя мета – щоб це стало першою премією для людей, котрі потім отримуватимуть більш престижні відзнаки. Якщо хтось потім за 10 чи 15 років отримує якусь державну або якусь престижну премію Академії наук чи якоїсь європейської спільноти, от тоді мета цієї премії буде досягнута!

► **На вашу думку, чи змінилося українське суспільство за три останні роки?**

Гуннар Суханек: У вченій спільноті люди не помінялися. По людях на вулиці я також не помічаю змін. Я п'ять років тому був у Львові, на такій самій конференції, і знову почувся тут як вдома. Деякі старі будинки відремонтували, але добре ставлення з боку людей, гостинність, що були раніше, – вони лишилися такими самими.

Але з іншого боку, я стежу за тим, що відбувається в Україні загалом. Після Майдану є дві України: це стара Україна, котра ніяк не хоче відходити, це те, що можна охарактеризувати словом «совок», це корупція, олігархи тощо; і є нова Україна – за приклад можна взяти волонтерський рух людей, котрі працюють на свою країну.

► **Яке зараз ставлення до України у Європі? Які панують стереотипи?**

Гуннар Суханек: Абсолютно по-різному. Дрезден – це місто Східної Німеччини, до того ж там багато слов'ян живе, росіян і українців, досить велика діаспора, і там ставлення досить таки нормальне, як раніше, як за соціалізму. Але на Заході люди часто розглядають Україну як «ще одного нахлібника», який «тільки й хоче грошей», «це все корупція» – тобто, неоднорідне ставлення у суспільстві.

Я є експертом проектів у Європейському співтоваристві, інколи буваю в Брюсселі, і там бюрократія теж... Важко переконати, що стратегічно Україна потрібна Європі – якщо дивитися на продовольство, на розвиток інтелектуального фонду, на загальний ринок – скільки людей він охоплює. Важко пояснити, що межу

потрібно рухати зі східного кордону Польщі на східний кордон України. Процес іде, не так швидко, як хотілося б, але повільно рухається у правильному напрямку...

► **Чому важливо впроваджувати відзнаки героїв Небесної Сотні?**

Гуннар Суханек: Є два аспекти. Перший аспект – ті, котрі загинули на Майдані, вони стояли за європейську Україну. У них були ідеали, у них були принципи – те, що й потрібно людям сучасної України. Потрібні якісь приклади, за якими можна було би стежити.

Друге – щоб про них не забули. Не знаю, що буде, але вони заслуговують, щоб про них не забули. Може бути, що за 25 років скажуть: «Не знаю, хто такий цей Медведєв, але Костенка я знаю!».

А що стосується грошової винагороди – має бути стимул добитися більшого. Це варто більше розглядати не як отримання чогось, а як виклик на майбутнє.

► **Хто оплачує премію імені Ігоря Костенка?**

Гуннар Суханек: Я сам оплачую премію. Вираховую цю суму зі свого прибутку. Я це роблю із задоволенням, тому що я знаю, що буде результатом. І я частково вже бачу цей результат – завдяки своєму співробітництву з Львівським політехом. Я щороку пишу зауваження, що мені не сподобалося з цих робіт, котрі мені надіслали, і уже бачу, що ці зауваження, які я робив у першому й другому конкурсі, вже враховуються.

► **Чи знайомі ви з рідними свого героя?**

Гуннар Суханек: Тривалий час мені не вдавалося познайомитися із рідними Ігоря, і часу не було. Але вчора був щасливий випадок – ми поїхали побачити могилу Ігоря, покласти квіти. Нас дуже тепло зустрічали мати, бабуся і дідусь, ми поспілкувалися, обмінялися думками... Мати розповідала також про молодшу сестричку Ігоря Інну, чим вона займається – може, ще доля дасть нагоду з нею познайомитися.

**Олена Максименко,
«Новинарня»**

ХТО ТАКИЙ ІГОР КОСТЕНКО

Ігор Ігорович Костенко – студент, журналіст, активіст Євромайдану, дописувач української Вікіпедії. Загинув у віці 22 років під час протистояння на вулиці Інститутській у Києві 20 лютого 2014 року. Герой України (з удостоєнням ордена «Золота Зірка» посмертно).

Народився 31 грудня 1991 року в селі Зубрець Бучацького району Тернопільської області. Батьки хлопця були на заробітках у Санкт-Петербурзі, тому ріс із бабусяю та дідусем. Після школи 2009 року закінчив Бучацький колегіум ім. святого Йосафата. Навчався на географічному факультеті Львівського національного університету ім. Івана Франка за спеціальністю «менеджмент організацій», був одним із найкращих студентів факультету. Працював журналістом інтернет-видання «Спортаналітика», був ініціатором створення україномовного спортивного інтернет-видання allsport24.com. Був великим уболівальником футболу. Як вікіпедист, Ігор за два з половиною роки участі, створив понад 280 статей.

З перших днів брав активну участь у подіях Євромайдану, неодноразово їздив до Києва. Зокрема, був на Майдані у ніч проти 30 листопада 2013 року, коли студентів жорстоко розігнав і побив «Беркут». Востаннє поїхав на Майдан зі Львова ввечері 18 лютого 2014 року, брав участь у зміцненні барикад.

Ігор загинув 20 лютого. Тіло знайшли біля Жовтневого палацу на Інститутській: одна куля влучила хлопцеві в голову, а інша – в груди.

Похований у рідному селі Зубрець.

Думи мої...

Потрібно, щоб люди хотіли одужати. У нас за плечима поганий час життя в СРСР. Ми хочемо звідти піти і мріємо про справедливість і правду, до яких прагнемо. Але мрія і щоденна робота – різні речі.

І в 1990-і, і зараз люди думають, що стати незалежним – це легко. Але ми повинні розуміти, що все ще перебуваємо в ситуації переходу і повинні свідомо залишати погані звички: давати хабарі, не звертати уваги на інших людей і жити тільки для себе.

Вже стався Майдан, сталася війна, і вони показали, як багато у нас є добрих людей: добровольців, військових, волонтерів.

У нас є багато добра, і тепер важливо, щоб це добро діяло і якомога більше громадян щиро працювали, адже тільки від цього залежить, як швидко ми рухатимемося до хорошої держави.

Я знаю, що багато людей розчаровані тим, що Майдан не приніс швидких змін. Але питання, швидко або повільно ми рухаємося, набагато менш важливе, ніж питання, рухаємося ми або стоїмо на місці. Приймаємо ми кожен раз рішення стати кращими, ніж раніше, чи готові змінюватися?

**(Архієпископ Любомир Гузар,
з інтерв'ю для журналу «Новоє Время»)**

МУЧЕНИК ЗА ЦЕРКВУ ХРИСТОВУ о. ПЕТРО ВЕРГУН (ч. 8)

Кореспондент: Розкажіть, будь ласка, про ваше перебування в тих краях?

Отець Тарас: Це були досить важкі дні. Чому? По-перше, зовсім інший часовий пояс, по-друге, відчутна різниця в кліматі. Наше літо і літо в Красноярському краї – це дві різні речі. Температура повітря постійно переходила за 30 градусів вище від нуля. До того ж дуже багато мошкари. Від неї неможливо захиститися, вона лізе скрізь і кусає. Всі засоби від комарів, які ми мали, рятували максимум на півгодини. Тому працювати було важко.

Кореспондент: Як відбувалися самі розкопки і перевезення мощей?

Отець Тарас: Скажу лише, що в той день погода була не дуже сприятлива, то сонце, то дощ, а ми повинні були ретельно перевірити аж до останньої піщинки ті останки, які брали з землі. Ми тричі перевіряли саму яму, чи нічого там не залишилося. Грунт там піщаний, легко обсипається, тому ми повинні були бути обережними, щоб пісок знову не засипав яму. Після розкопок ми поставили пам'ятник на місце, адже, незважаючи на перенесення мощей, це місце все одно залишиться для нас пам'ятним.

Коли ми вже сіли на пором, повертаючись в Богучани, відчули значне полегшення. Пригадую, ми пливемо Ангарою, небо таке темне, повільно сідає сонце, а ми перемовляємось між собою: «Все, нарешті, о. Петро залишає місце свого заслання!».

У Богучанах ми відразу запечатали цинкову труну державними печатками, щоб спокійно минути митницю. Звичайно, перед тим як вийти, ми попрощалися з тими людьми, які так багато нам допомогли, і подякували їм. Після цього вийшли з Богучан в Красноярськ. Після

◀ Отець Петро Вергун та вірні, с. Ангарське, 1955 р.

Богучан кілька кілометрів асфальтової дороги, а далі, може 200–300 км, – суцільне бездоріжжя. Таке бездоріжжя, що наші легкові авто днищем зачіпали камені. В Красноярськ ми приїхали пізно вночі, а мощі Блаженного поставили в каплиці оо. Кларетинів.

Переліт назад був набагато важчим, ніж в Красноярськ. Спочатку ми летіли транзитним літаком в Самару, там була пересадка, і ми дуже хвилювалися перед митним оглядом за мощі Блаженного. Хоча ми мали всі потрібні документи, проте в Самарі перед відльотом до Києва ще раз поцікавилися у митників, чи випадково не потрібно ще чогось, тому що вже стикалися з подібною бюрократією. В одному залі ми пройшли 5 митних оглядів.

Коли вже прибули до Києва, там нас зустріли представники Стрийської єпархії, ми разом привезли мощі Блаженного до Стрия. Всі учасники делегації помолилися біля мощей, дякуючи Богові за успішне

завершення нашої місії. Ми відразу почали готуватися до належного вшанування мощей, як це передбачено інструкцією, яку ми отримали з Риму.

Кореспондент: А як планують вшанувати пам'ять Блаженного на його батьківщині?

Отець Тарас: Отець Петро народився в Городку. Ще до перевезення його мощей там проходили конференції, присвячені пам'яті Блаженного. До проголошення о. Петра блаженним місцеві люди поставилися з радістю. Тому 29 серпня частину мощей ми урочисто передамо в Городок, де їх будуть зберігати в храмі Благочиння Пречистої Діви Марії. Владика Петро Крик, Апостольський візитатор українців Німеччини, теж попросив якусь частину мощей, адже блаженний о. Петро Вергун аж до свого арешту служив греко-католикам цього краю. Так само хотіли б отримати частину римо-католицькі єпископи Німеччини. Звичайно, трохи мощей залишиться

в храмі Успіння Пресвятої Богородиці Стрийської єпархії. Ми сподіваємося, що прийдуть всі єпископи Києво-Галицької Митрополії УГКЦ, Апостольський візитатор для греко-католиків Німеччини владика Петро Крик, римо-католицькі єпископи і священники. Без допомоги Римо-Католицької Церкви в Росії нам би було дуже важко перевезти мощі Блаженного, тому в Красноярськ ми теж відправимо якусь частину мощей.

У нашому храмі плануємо зробити бічний престол, де будуть мощі Блаженного. Катехитична комісія готує спеціальну конференцію, присвячену пам'яті о. Петра. З тих відеоматеріалів, які є у нас, можна зробити фільм. Оскільки є дуже багато документальних свідчень про о. Петра, доречною була б робота над ґрунтовною монографією, тим більше, що є люди, які пам'ятають отця.

Авторитет о. Петра в Ангарському настільки великий, що його ще й досі згадують. Я там зустрів чоловіка, який в Ангарський приїхав уже після смерті о. Петра, але знає, що на їх кладовищі похований священник, якого всі називали «професором».

Розпочату працю нам слід довести до кінця. Потрібно зібрати всі матеріали, видати гарну книжку, щоб усі, хто цікавиться нашою історією, прочитавши цю книгу, зрозуміли, що о. Петро був не тільки мучеником за віру, а ще й надзвичайно доброю і щирою людиною.

Влодко Хіцяк

З оприлюдненої 2008 року роботи російської учениці Тетяни Фрізен про постать о. П. Вергуна. Тетяна народилася в цьому ж селищі Ангарське, де пройшли останні дні життя Блаженного

Переглядаючи архів «Християнського Голосу»

ПЕРСПЕКТИВИ КАТОЛИЦИЗМУ В ЕВРОПІ

Це безперечно факт, що в часі між I і II світовими війнами в католицьких кругах Європи панував дух високої католицької натури, динамізму і пробоевості – внутрі йшло справжнє поглиблення духовного життя, навіть з виявами строгого аскетизму, шляхом замкнених реколекцій, щоденного св. Причастя і солідного католицького свідомлення. На зовні католицизм виявляв себе як пробоева сила, що вийшла з дефензиви XIX століття на арену, де кипіло життя і вже в житті громадському, національному, а навіть міжнародному почала

собі здобувати належне значіння і передові становища. У всіх духовних течіях і рухах того часу католицизм брав живу й чинну участь, а католицька культурна праця вносила не раз рішальні елементи в ті чинники, що вже тоді потенціально формували стан сучасності. (...)

Аж нагло в старі мури Європи вдарилася II світова війна, наче дика стихія. Зразу католики були немов дезорієнтовані, а пізніше на місці дезорієнтації прийшов якийсь незрозумілий страх. І по сьогоднішній день католики в Європі виглядають на застрашених демонізмом тоталітаризму, що наніс їм необчислимі страхи і вчинив нічим не заступимі прірви в їхніх рядах. (...) І сповнилися слова одного німецького письменника, що писав дослівно так: «Ми вискочили з гетта, але не станули на широкій всесвітній арені. Ми вийшли з катакомб, але не пережили радісного свята Константинового едикту. Ми почуваємося щасливі, коли на за-

гальній виставі культури нам признають один малий кіоск». (...)

Однак при оцінці католицизму слід брати до уваги, що тут не є головною справою те, що католицизм здвигнув найвеличавіші храми й базилики, що сцивілізував Європу, що в науці й філософії здобув колосальні осяги, що зберіг Європу перед тим, що вона не стала тільки півостровом Азії. При оцінці католицизму Європи рішальним не є те, що він запліднив духове життя: штуку й літературу ціннощами безсмертних ідей і видав найбільших поетів, малярів, державних мужів та провідників націй. При оцінці католицизму (чи масштабніше – християнізму) питомий тягар має те, що християнізм дав людям у катакомбах небувале горіння особистої віри, якийсь нечуваний шал любови до Бога і ближніх та непохитну заповуку, що їх віра побідить світ. (...)

▼ Продовження на 8 стор.

Ernst Haas, «Військовополонений повертається додому», Відень, 1946 р.

замкнених реколекцій, щоденного св. Причастя і солідного католицького свідомлення. На зовні католицизм виявляв себе як пробоева сила, що вийшла з дефензиви XIX століття на арену, де кипіло життя і вже в житті громадському, національному, а навіть міжнародному почала

ПЕРСПЕКТИВИ КАТОЛИЦИЗМУ В ЄВРОПІ

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Вслід за тим властива проблема сьогоднішнього католицизму не лежить у тому, який вплив має католицизм на зверхні історичні й культурні події, але в тому: як глибоко в душу людини всякає внутрішня сила католицизму, та якою відвагою він кріпить і насажує не тільки одиниці, але й громади.

Після I всесвітньої війни ця відвага чину і цей динамізм проявлялися досить ярко. Сьогодні в десятиліття після II світової війни не тільки не видно виявів католицької відваги, але навпаки множаться прояви трусливості і залякання серед католиків в Європі. Католики в Європі почувають себе подібно як християни в часах великої мандрівки народів, коли готи

й вандалі руйнували безощадно римську імперію. Римські християни були затривожені і зажурено питалися: чому варвари, хоч вони погани, поконують християн? Навіть великий св. Августин побоювався чогось найгіршого для Церкви і християнства і, по людськи говорячи, не бачив веселих перспектив для християнства на майбутнє. Августинові залишилася тільки віра в скорий другий прихід Христа. З гірким песимізмом у душі зійшов Августин у могилу.

Щось з цього Августинового песимізму, а навіть і зневіри безмилосердно терзає сьогодні душею католиків в Європі. Вони також не бачать майже ніяких перспектив на будуче для като-

лицизму в Європі, або щонайменше почувають себе знову замкнутими у гетті, чи усуненими в катакомби. А це дотичить не тільки католиків по той бік «залізної заслони», що мусять боротися навіть за своє голе існування. Навпаки, католики за «залізною куртину» дають нам подиву гідні приклади відваги, а навіть героїзму, що для майбутності католицизму матиме незаперечно велике значіння.

У висліді цього вириваються питання: Чи справді часи є такі злі, що немає надії на краще? А може це ми, католики, внутрішньо не доросли до тих, не так злих, як радше інших часів?

о. д-р І. Назарко, ЧСВВ, «ХГ» ч. 289, 1954 рік

XI

ЗВЕРНЕННЯ ЩОДО РОЗБУДОВИ СТРАДЕЦЬКОЇ СВЯТИНИ

Великою святинею Успенської церкви у Страдчі є чудотворний образ Матері Божої Нерушимої Стіни (Оранти), відомий під назвою Страдецька Богородиця. Це надзвичайно давній тип ікони, на якій Богородиця зображена з піднятими руками як Захисниця і нездоланна Заступниця. У 1918 р., коли під час I світової війни церква була майже зруйнована під час артилерійського обстрілу, образ Божої Матері Нерушимої Стіни залишився неушкодженим. На жаль, ікона була втрачена під час II світової війни, і сьогодні в церкві виставлена її копія. (Патріарший паломницький центр)

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

В історії кожного народу, країни, міста чи навіть невеликого села є періоди, коли необхідна концентрація сил усієї громади, коли зцементована в один чин думка і праця кожного втілюються у великі звершення, які в століттях є славою і гордістю народу. Так, зокрема, в Україні з'явилися величні святині, такі як Київська Софія і Львівський святий Юр, храми Чернігова та Переяслава, Галича та Чернівців і багато багато інших.

Нині наше покоління також має добру нагоду прилучитися до великої справи розбудови святині загальнонаціонального, а невдовзі і європейського рівня. Неповдалі міста Львова у с. Страдч збереглися прецінна пам'ятка історії, культури і християнської духовності. Тут ми маємо другий за розмірами і значенням після Києва, але хіба єдиний за максимальним ступенем збереження автентичного стану печерний монастир, заснування якого сягає початків християнства на наших землях. Тут маємо мощі блаженних мучеників за віру Христову о. Миколая Конрада та дяка Володимира Прийми. Врешті, тут, в особливий спосіб, відчувається присутність Бога і Пречистої Діви Марії, тут знедолені віднаходять полегшення, а засмучені отримують потіху. І не дарма Римські першоієрархи, потверджуючи велетенське духовне значіння святині не тільки для української нації, але й для усієї Європи надавали Страдецькій

горі численні відпусти. Зокрема, привілеї повних відпустів і піднесення Хресної Дороги у Страдчу до статусу Єрусалимської надавали у 1936 році Папа Пій XI, а у 2013 і 2015 роках Папа Франциск. Також не випадково у 2012 Синод єпископів УГКЦ проголосив блаженного Володимира Прийму покровителем мирян.

Сьогодні, з перспективи історичного досвіду, ми з певністю можемо констатувати, що саме Бог-Творець і Пресвята Богородиця зберегли від руйнації цю прецінну святиню в тривожні роки двох воєн і особливо комуно-атеїстичного режиму. В тому, що в минулому столітті ця духовна та культурна пам'ятка вистояла і дійшла до нас у своєму первозданному вигляді, щонайменшою є заслуга людини, але натомість у всьому проглядається дивний і незагаданий промисел Божий.

Проте, Господня опіка не позбавляє нас, людей, відповідальності за збереження цієї Божої слави, її примноження і обов'язку передати нащадкам. Нові часи приносять із собою нові вимоги і завдання. Якщо духовний потенціал Страдецької святині значно випереджує наш час, то забезпечення матеріально-побутових і навіть молитовних потреб залишається на рівні позаминулого століття. Сьогодні вкрай необхідно звести просторий храм блаженних мучеників о. Миколая Конрада та Володимира Прийми, дослідити і законсервувати печерний монастир, здійснити комплекс інженерних робіт з водовідведення і монтажу каналізаційної системи, облаштування доріг і стежин інтенсивного руху прочан та туристів, місць для їх відпочинку, паркувальних майданчиків, висадження захисних насаджень і укріплення схилів гори, та багато іншого. А попри усе зазначене першочерговим завданням є спорудження на Страдецькій горі будинку прочанина, який у першу чергу слугуватиме сотням і тисячам простих людей, молящих, які впродовж усього року прибувають на святую Страдецьку гору.

Очевидно, що такі масштабні плани потребують вкладення значних фінансових, матеріальних і людських ресурсів. Якщо робити це силами парохії чи навіть Львівської Архиепархії, для реалізації наміченого потрібно буде принаймні століття. Проте в критичні моменти, об'єднавшись в одній думці і в одному пориві, громада, як свідчить уся наша українська історія, робила немислимі для «здорової людської логіки» речі.

Тому цим листом звертаємось до Вас духовних і мирян Львівської Архиепархії і Митрополії, але також і до усіх людей доброї волі усієї України і світу про молитву, добрі справи і матеріальну чи фінансову допомогу у звершенні цих на правду, величних намірів.

І при цьому пам'ятаймо про дві важливі речі, що навіть «вдовина лепта», тобто найменша ваша жертва є великою у вимірі Божому, а також те, що Страдецька святиня не стільки потрібна Господеві, скільки нам, земним людям. Адже будь-яким чином прилучаючись до цієї спільної справи ми реалізуємо і примножуємо таланти дані нам Богом у користування, і, які при мудрому орудуванні ними будуть дані нам у посідання (пор. Мт. 25 14–30), а також збираємо собі той нетлінний скарб, який «ні міль, ні іржа не нищить і злодій не підкопує і не краде» (Мт. 6 19–21).

Не кожному поколінню випадає честь бути будівничим святині загальнонаціонального та світового рівня, де щодня устами багатьох тисяч молящих злинатимуть до Господа молитви за Україну та її нарід, за наші родини у багатьох поколіннях. Щасливий, хто бодай дрібною прилучиться до спорудження такої святині, бо через сотні літ, допоки творитимуться там Богослужіння, завжди будуть згадуватися «критири і добротинці святої обителі цієї».

З молитвою та шаном, † ІГОР, Митрополит Львівський; о. д-р Сергій Стеценко, Канцлер Курії

Пожертви на розбудову Архиепархіального Відпустового Центру у с. Страдч можна скласти на рахунок:

РО «Місія Відпустовий центр «Страдецька Гора» Львівської Архиепархії Української Греко-Католицької Церкви»
Код ЄДРПОУ/ДРФО: 39900575

Реквізити: Банк ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», (код ЄДРПОУ 14360570, МФО 325321) Розрахунковий рахунок 26009053701352, валюта УАН (українська гривня).

Адреса банку: 79035, м. Львів, вул. Володимира Великого, буд 51.

Для переказу вказувати – добровільна жертва. Прохання при переказі коштів вказувати ваше ім'я, щоб священики у Страдчі молились за вас та вашу родину.

о. Богдан Когут, Економ Львівської Архиепархії

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати наkonto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF 1 M 0 5